

Sygn. akt III AUa 886/15

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Beata Górską (spr.) SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2016 r. w Szczecinie

sprawy W. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 września 2015 r. sygn. akt VI U 256/15

1. oddala apelację,

2. zasądza od W. G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Beata Górską SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka –

Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 886/15

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 marca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił W. G. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ nie udowodnił wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych wymienionej w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy wynoszącego co najmniej 10 lat. ZUS nie uwzględnił do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) od 15 maja 1983 r. do 21 marca 2001 r., ponieważ pracodawca nie potwierdził,

że w okresie tym wnioskodawca wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 pkt 22 do ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008 r.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury pomostowej, ewentualnie o jej uchylenie. Zdaniem ubezpieczonego, w świetle przedłożonego przez niego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 20 lipca 2009 r., zachodzi konieczność zweryfikowania decyzji i merytorycznego rozstrzygnięcia przez Sąd.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał ponadto, że ubezpieczony nie udokumentował należycie okresu pracy w warunkach szczególnych – zgodnie z pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy tj. prace rybaków morskich. Wnioskodawca przedłożył świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione w dniu 21 marca 2001 r. przez Przedsiębiorstwo (...) w likwidacji, w którym określono charakter pracy według zarządzenia nr 24 Ministra – Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej, świadectwem tym wskazano, że wnioskodawca od 16 maja 1983 r. do 21 marca 2001 r. wykonywał prace „młodszego kucharza okręt. – piekarza”. Z akt sprawy wynika, iż ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r. Ponadto ZUS wskazał, iż wnioskodawca nie przedłożył zgodnie z art. 51 zaświadczenia wystawionego przez zakład pracy stwierdzającego, że przed dniem 1 stycznia 2009 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w myśl art. 3 ust. 1 i 3.

W trakcie rozprawy w dniu 10 września 2015 r. ubezpieczony oświadczył, iż domaga się przyznania emerytury pomostowej od dnia 1 lutego 2015 r.

Wyrokiem z dnia 24 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie W. G..

Sąd pierwszej instancji ustalił, że W. G., urodzony (...), 55 lat ukończył (...) Wniosek o emeryturę pomostową złożył w organie rentowym w dniu 3 lutego 2015 r. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji ubezpieczony udowodnił 36 lat i 23 dni okresów ubezpieczenia w tym 35 lat, 5 miesięcy i 10 dni okresów składowych i 7 miesięcy i 13 dni okresów nieskładkowych. W okresie od 1 września 1974 r. do 15 maja 1983 r. W. G. był zatrudniony w Gminnej Spółdzielni (...) w C. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku piekarza. W okresie od 24 kwietnia 1979 r. do 15 kwietnia 1981 r. odbywał Zasadniczą Służbę Wojskową. W dniu 11 grudnia 2000 r. Gminna Spółdzielnia (...) w C. wystawiła ubezpieczonemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stwierdzające, że W. G. w okresie od 1 września 1974 r. do 23 kwietnia 1979 r. oraz od 1 maja 1981 r. do 15 maja 1983 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wypieku pieczywa na stanowisku piekarza wymienionym w Wykazie A, Dziale X, poz. 11 wykazu danego resortu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. Nr 8 poz. 43). W okresie od 1 września 1974 r. do 15 maja 1983 r. Ubezpieczony pracował jako piekarz przy produkcji chleba, bułek.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w okresie od 16 maja 1983 r. do 21 marca 2001 r. W. G. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku młodszego kucharza okrętowego – piekarza. W trakcie zatrudnienia ubezpieczony pracował jako kucharz i piekarz okrętowy wpisany na listę członków załogi rybackich statków dalekomorskich przeznaczonych do połowów i przetwórstwa ryb (L., K. K., A., A.). Rejsy odbywały się po morzu Beringa, Ochockim, po Atlantyku, wnioskodawca pływał wtedy do Kanady, na N.. Wnioskodawca pracował jako steward przy wydawaniu posiłków, zmywaniu naczyń, zaś od 27 października 1984 r. pracował na stanowisku młodszego kucharza okrętowego – piekarza, przy sporządzaniu posiłków, wypieku pieczywa i ciast. Zdarzało się że ubezpieczony jako członek załogi pracował przy tzw. podrywkach. Po wykonaniu obowiązków kucharza, pomiędzy posiłkami pracował na przetwórni, przy załadunku i przeładunku ryby, mączki rybnej. Wynagrodzenie osób zatrudnionych na statku uzależnione było od ilości złowionej i przerobionej ryby. W dniu 21 marca 2001 r. pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach stwierdzające, że w okresie od 16 maja 1983 r. do 21 marca 2001 r. W. G. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace rybaków morskich wymienione w Wykazie B, Dział IV, poz. 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. Nr 8 poz.

43) na stanowisku młodszy kucharz okrętowy – piekarz wymienionym w Wykazie B, Dziale IV poz. 4 pkt 19 wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr. 24 Ministra Kierownika UGM z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej. W dniu 20 lipca 2009 r. (...) wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach stwierdzające, iż w okresie od 16 maja 1983 r. do 21 marca 2001 r. W. G. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace rybaków morskich wymienione w Wykazie B, Dziale IV, poz. 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. Nr 8 poz. 43) na stanowisku od dnia 27 października 1984 r. do 21 marca 2001 r. na stanowisku młodszy kucharz okrętowy – piekarz wymienionym w Wykazie B, Dziale IV poz. 4 pkt 19 wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr. 24 Ministra Kierownika UGM z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w okresie od 26 maja 2003 r. do 10 grudnia 2004 r., od 17 stycznia 2005 r. do 16 grudnia 2005 r. oraz 23 stycznia 2006 r. do 10 grudnia 2006 r. W. G. był zatrudniony w Akademii (...) w S. w pełnym wymiarze czasu pracy wykonując prace w szczególnych warunkach na stanowisku członka załogi statku szkolnego m/s (...) – kucharz tj. prace wymienione w Wykazie A, dział VIII, poz. 4 pkt 1 Zarządzeniu 24 Ministra – Kierownika UGM z dnia 15 sierpnia 1983 r. (Dz.Urz. Nr 3, poz. 26) wydanego na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. Nr 8 poz. 43).

W dacie wydania zaskarżonej decyzji tj. w dniu 5 marca 2015 r., jak również w dacie wyrokowania tj. w dniu 24 września 2015 r. W. G. nie pozostawał w stosunku pracy.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny oraz art. 3 ust. 1 i 3, art. 4, art. 8 i art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2015 r., poz. 965), a także art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za nieuzasadnione. Podkreślił zarazem, że ubezpieczony, który osiągnął wiek emerytalny 55 lat domagał się przyznania mu prawa do emerytury pomostowej na podstawie przepisu art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca rozwiązał stosunek pracy, udowodnił okresy składkowe w wymiarze 36 lat i 23 dni. Spornym zaś pozostawało czy W. G. posiada wymagany okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, Sąd pierwszej instancji uznał, że ubezpieczony nie udowodnił 10-letniego okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach na stanowisku rybaka morskiego (pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych), gdyż na statkach rybackich pracował na stanowisku kucharza i piekarza. Z załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych jednoznacznie wynika, iż prawo do nabycia emerytury w wieku 55 lat uzasadniają tylko prace rybaków morskich, jako prace wymagające szczególnie wysokiej sprawności psychofizycznej oraz jako prace wykonywane w trudnych warunkach atmosferycznych, na pokładzie statku, przy połowie ryb.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wątpliwości co do interpretacji pojęcia "prace rybaków morskich" rozstrzyga uchwała Sądu Najwyższego podjęta w składzie 7 sędziów w dniu 17 września 2015 r. sygn. III UZP 7/17, stosownie do której członkom załogi statku rybackiego wykonującym prace w służbie pokładowej przysługuje prawo do emerytury pomostowej na podstawie art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych w związku z punktem 22 załącznika nr 1 do tej ustawy. Uchwała ta pojęcie "pracy rybaków morskich" zawarte w załączniku nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych zawęża do prac wykonywanych tylko w służbie pokładowej.

Z przedłożonych zaś przez ubezpieczonego świadectw pracy w szczególnych warunkach wystawionych przez (...) z dnia 21 marca 2001 r. oraz z dnia 20 lipca 2009 r. wynika, w ocenie Sądu pierwszej instancji, że praca ubezpieczonego na statkach dalekomorskich polegała na przygotowywaniu posiłków i wypieku pieczywa dla załogi, nie zaś na wykonywaniu w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązków rybaka morskiego. Zdarzało się, że ubezpieczony spornym w okresie zatrudnienia również pracował w służbie pokładowej, lecz była to praca dodatkowa, niewykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. W tej sytuacji nie sposób zrównać warunków pracy kucharza - piekarza na statku rybackim z pracą rybaków morskich narażonych na ekstremalne warunki pogodowe, działanie morskiej wody oraz wysiłek fizyczny związany z pełnionymi czynnościami. Sąd Okręgowy podkreślił, że przepisy uprawniające do

emerytury w wieku obniżonym należy interpretować ściśle, bowiem nabycie prawa do takiej emerytury jest swoistym przywilejem i nie można stosować wykładni rozszerzającej powyższych przepisów, w tym także, jeżeli chodzi o rodzaj pracy i jej charakter czy też stanowisko pracy. Przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają bowiem wykładni ścisłej. Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że ubezpieczony ubiegając się o takie świadczenie musi wykazać pracę na stanowisku odpowiadającym ściśle stanowisku wykazanym w poz. 20, 22 lub 32 załącznika nr 1 do tej ustawy. W przedmiotowej sprawie jednak ubezpieczony zatrudniony na stanowisku kucharza i piekarza na statkach rybackich nie spełnił warunków wskazanego artykułu do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej w wieku 55 lat, bowiem nie spełnił wymaganej przesłanki z art. 49 omawianej ustawy, tj. nie wykazał 10-letniego okresu pracy rybaków morskich. Mimo, że wnioskodawca wykazał 15-letni okres pracy na innych stanowiskach traktowanych jako prace w warunkach szczególnych (prace na statkach żeglugi morskiej), stwierdzić należało, że obecnie nie spełnia jeszcze przesłanki osiągnięcia wymaganego wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 4 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. wieku 60 lat.

Stan faktyczny Sąd pierwszej instancji oparł na niebudzących wątpliwości Sądu oraz niekwestionowanych przez strony dowodach z dokumentów. Dokumenty te z wyjątkiem świadectwa pracy w szczególnych warunkach zostały sporządzone rzetelnie, przez uprawnione do tego osoby, w czasie rzeczywistym zdarzeń które potwierdzają, stąd też Sąd Okręgowy ocenił je jako wiarygodne. Jako wiarygodne Sąd ten ocenił także zeznania wnioskodawcy oraz świadka Z. K., gdyż uznał je za logiczne, spójne oraz korespondujące z treścią dokumentów.

Odnosząc się do świadectw pracy w szczególnych warunkach dotyczących pracy w (...) Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że świadectwo pracy jest jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym. Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże zatem Sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych. Samodzielnie Sąd ustala również, jak zakwalifikować pracę wnioskodawcy w odniesieniu do wykazu prac określonych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Przy tym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r. II UK 21/10).

Z wyrokiem Sądu okręgowego nie zgodził się ubezpieczony. W wywiedzonej apelacji zarzucił nieuwzględnienie świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 21 marca 2001 r. i z 20 lipca 2009 r., z których wynika, że w okresie od 16 maja 1983 r. do 21 marca 2001 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace rybaków morskich (wykaz B, Dział IV, poz. 4 Rozporządzenia) na stanowisku kucharz-piekarz. Stanowisko to jest nadto wymienione w wykazie B dziale IV poz. 4 pkt 19, załącznika nr 1 do Zarządzenia Ministra – Kierownika UGM z 15 sierpnia 1983 r w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej. Apelujący wskazał, że dla wykonywania rybołówstwa morskiego konieczne są inne stanowiska pracy prócz wyszczególnionych w powołanym zarządzeniu, a wyszczególnione w Układzie Zbiorowym Pracy dla rybaków morskich. W ocenie ubezpieczonego każdy pracownik zatrudniony przez armatora w celu wykonywania pracy, jeśli jest ona przeznaczona do rybołówstwa morskiego, jest pracą na stanowisku rybaka morskiego. Apelujący podniósł, że to zakład pracy stwierdza czy pracownik świadczył pracę w warunkach szczególnych, zaś w jego przypadku taka sytuacja miała miejsce, bowiem cały okres pracy ubezpieczonego został uznany przez pracodawcę za pracę w szczególnych warunkach. Ubezpieczony nie zgadza się ze stanowiskiem jakoby praca rybaków morskich w rozumieniu przepisów dotyczyła tylko pracy na pokładzie przy połowie ryb. Praca na statku rybackim bowiem, w ocenie ubezpieczonego, spełnia znamiona warunków szczególnych. Podsumowując, apelujący podkreślił, że Układ Zbiorowy Pracy stwierdza, że rybak morski to pracownik posiadający określone odpowiednimi przepisami kwalifikacje, bez rozróżniania na prace pokładowe i pozostałe, a więc młodszy kucharz, piekarz, ochmistrz itp. Również spełniają kryteria kwalifikacji

tych stanowisk jako rybaków morskich. Apelujący wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka Z. K., który był kierownikiem kadr morskich w (...).

Tak argumentując W. G. wniósł o zmianę wyroku i przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na swoją rzecz od ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny uznał, że rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe i nie doszło do naruszenia przepisów zarówno prawa materialnego, jak i procesowego. Sąd Odwoławczy po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego w całości podzielił zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ponownego ich szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303). W ocenie Sądu Odwoławczego, Sąd Okręgowy zastosował również właściwe przepisy prawa i dokonał ich prawidłowej subsumpcji.

Należy podkreślić, że spór w istocie sprowadzał się do ustalenia, czy w spornym okresie w (...) (od 15 maja 1983 r. do 21 marca 2001 r.), ubezpieczony pracując na stanowisku początkowo stewarda, później młodszego kucharza okrętowego – piekarza, świadczył prace rybaka morskiego, tj. pracę uprawniającą do uzyskania emerytury pomostowej na gruncie art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych (Załącznik Nr 1 do ustawy, poz. 22).

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie argumentował Sąd pierwszej instancji, że nie można utożsamiać pracy stewarda, czy też młodszego kucharza-piekarza z pracą rybaka morskiego tylko dlatego, że ubezpieczony pracował na statku rybackim i był członkiem załogi wpisanym na listę. Trzeba bowiem przypomnieć, że w wyniku reformy systemu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z regulacjami ustawy o emeryturach i rentach, uległa stopniowej likwidacji możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę. Tym samym ustawodawca oszczędził od rozbudowanego dotychczas systemu świadczeń społecznych. Cel natomiast ustawy o emeryturach pomostowych był dalej idący. W zamierzeniu ustawodawca dążył bowiem do zawężenia grona uprawnionych do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, do ściśle zamkniętego kręgu podmiotów, zdefiniowanych charakterem wykonywanej pracy, i tym samym odstąpienie od szerokiego katalogu prac zamieszczonych w dotychczasowych wykazach stanowiących załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Jak trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiając przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Przy czym, w myśl ust. 2. art. 3 w każdym przypadku są to prace determinowane siłami natury pod ziemią, na wodzie, pod wodą i w powietrzu. Celowo ustawodawca nie definiował stanowisk pracy, lecz położył nacisk na charakter wykonywanej pracy, którą określił bardziej lub mniej ogólnie, ale też zamieścił prace określone precyzyjnie. Nie sformułował jednak ustawowych definicji poszczególnych prac, co wydaje się oczywiste, bowiem w przypadku definiowania poszczególnych rodzajów prac, konieczne byłoby załączenie kolejnego wykazu, wyjaśniającego treść zapisów załączników, analogicznego do dotychczasowych wykazów resortowych. W ocenie Sądu Odwoławczego, odstąpienie ustawodawcy od prawnego definiowania poszczególnych prac, w nawiązaniu do celu ustawy pozwala przyjąć, że prace te, jako pojęcia prawne powinny być interpretowane zgodnie ze wskazaniem wynikającymi z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych i nie mogą prowadzić do rozszerzenia kręgu beneficjentów poza ten, wyznaczony brzmieniem przepisów. W drodze interpretacji prawnych nie powinno zatem dochodzić do sytuacji, że beneficjentem ustawy zostaje pracownik nie wykonujący pracy oznaczonej

w zamkniętym katalog prac, kwalifikowanej jako wykonywana w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, lecz pracą zbliżoną rodzajowo. W judykaturze aprobowany jest pogląd, że charakter emerytur w niższym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i emerytur pomostowych jest odrębny, a zatem nie wszyscy uprawnieni do emerytur w niższym wieku z racji wykonywania tego rodzaju prac nabyliby obecnie prawo do emerytur pomostowych (wyrok SN, 13.03.2012, II UK 164/11). Również w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że w ustawie o emeryturach pomostowych nastąpiła zasadnicza zmiana konstrukcyjna określenia wykazów prac szczególnych, której celem było ich zobiektywizowanie; w wykazach stanowiących załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych zostały wskazane jedynie te prace, które spełniają kryteria zawarte w art. 3 ust.1 i 2 ustawy (wyroki TK: 3.03.2011, K 23/09 OTK 2011.2A.8; 25.11.2010, K 27/09, OTK 2010.9A.109).

Odnosząc się do treści apelacji, oraz przebiegu dotychczasowego postępowania, Sąd Apelacyjny zaznacza, że ubezpieczony, który nie ukończył 60 lat, a zatem nie spełnia przesłanek do emerytury pomostowej na gruncie art. 4 ustawy, dochodził tego świadczenia w oparciu o art. 8 ustawy. Przy czym jego obowiązkiem było wykazanie, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienioną w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, i spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, oraz: 1) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn; 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.

Mając na względzie argumentację ubezpieczonego, Sąd Apelacyjny przeprowadził dowód z Układu Zbiorowego Pracy, jednakże okazał się on nieprzydatny dla niniejszego rozstrzygnięcia. Należy zaznaczyć, że Układy Zbiorowe Pracy nie mogą w żadnym razie wyłączać zastosowania bezwzględnie wiążących norm prawa pracy. Nie mogą także wpływać na kwestie zabezpieczenia społecznego, regulowane przez prawo ubezpieczeń społecznych. Wykaz zaś stanowisk na statkach rybackich i ich kwalifikacja zgodnie z wykazami prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zawarte w powyższym dokumencie podlegały swobodnej ocenie sędziowskiej. Przy tym, jak już Sąd Okręgowy zaznaczył, dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych mu prac. Ze zgromadzonej dokumentacji zaś oraz z wiarygodnych zeznań świadka K. i samego ubezpieczonego wynikało, że ubezpieczony stale świadczył na jednostkach pracę młodszego kucharza – piekarza, jedynie sporadycznie wykonując pracę rybaka morskiego. Nie ulega wątpliwości, że za pracę rybaków morskich ujętą w pkt 22 załącznika nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych należy uznać prace rybaków morskich w służbie pokładowej, a nie prace wykonywane na wszystkich stanowiskach zajmowanych przez pracowników wpisanych na listę członków załogi statku rybackiego. Stwierdzenie bowiem, że cała załoga, niezależnie od funkcji pełnionych na jednostce wykonuje zadania rybaków morskich byłoby sprzeczne z celem reformy systemu ubezpieczeń społecznych i powodowałoby dalsze poszerzanie kręgu uprawnionych (por. Uchwała SN w składzie 7 sędziów z dnia 17 września 2015 r. III UZP 7/15, OSNP 2016/6/73, także: zdanie odrębne Sędzi SN Jolanty Strusińskiej-Żukowskiej do uchwały). Tylko bowiem osoby, których podstawowym zadaniem jest służba pokładowa narażone są stale na niesprzyjające, często ekstremalne warunki pogodowe, działanie morskiej wody oraz wysiłek fizyczny związany z pełnionymi czynnościami. Choć więc pozostali członkowie załogi (mechanicy, elektrycy, kucharze), niezależnie od posiadania kwalifikacji rybackich pełnili funkcje niezbędne do prawidłowego wykonywania podstawowego zadania statku rybackiego (połowu/przetwórstwa ryb), to nie wykonywali stale i w pełnym wymiarze pracy rybaków morskich, a więc pracy określonej w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy. Fakt udziału w zyskach zależnych od ilości złowionych/przetworzonych ryb nie mógł wpłynąć na ocenę Sądu. „Podrywki”, a więc świadczenie przez wszystkich członków załogi pracy rybaków morskich na pokładzie, miały charakter sporadyczny i wykonywany w miarę możliwości, stosownie do chęci powiększenia przysługującego wynagrodzenia. Oznacza to, że w żadnym razie nie można uznać tego rodzaju spontanicznej zmiany zakresu obowiązków za pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Należy podkreślić, że jak już wskazał Sąd Okręgowy, przedstawione świadectwa pracy, wskazujące na pracę w warunkach szczególnych są jedynie dokumentami prywatnymi, wydawanymi dla celów dowodowych, a okoliczności w tych dokumentach potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym,

jak i w postępowaniu przed organem rentowym, przy czym przeprowadzone postępowanie dowodowe, zarówno z dokumentów, jak i zeznań złożonych w toku sprawy, nie potwierdziły stanowiska W. G..

W świetle powyższego należało uznać, że ubezpieczony, pracując jako młodszy kucharz-piekarz w spornym okresie, nie wykazał spełnienia przesłanki z art. 8, tj. nie pracował na stanowisku określonym w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Wykonywał on bowiem stale i w pełnym wymiarze czasu prace kucharza-piekarza, tj. sporządzanie posiłków, wypiek pieczywa i ciast. Sąd Apelacyjny zaznacza, że ubezpieczony pracował na statku żeglugi morskiej, a więc w warunkach szczególnych w rozumieniu pkt 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, co oznacza, że będzie mógł się on ubiegać o emeryturę pomostową na gruncie art. 4 powyższej ustawy, po spełnieniu koniecznych przesłanek.

Mając na uwadze wyżej przedstawioną ocenę prawną, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację W. G. (punkt 1).

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. i w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ( Dz. U. nr 163, poz. 1349 z późn. zm.) (punkt 2).

SSA Beata Górka SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela

Horodnicka-Stelmaszczuk